

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання

Кафедра адміністративного права та адміністративного процесу

КЕЙС
заняття на тему
«Алгоритм розшуку безвісти зниклих дітей»

Підвищення кваліфікації (короткострокове)
підрозділів превентивної діяльності

Інформація про викладача:
д.ю.н., доцент ХИТРА
Олександра Леонтіївна
0969521793

Львів -2021

Тема
«Алгоритм розшуку безвісти зниклих дітей»

Годин на тему – 1 год. лекційне заняття

Навчальна мета: сформувати поняттєво-категоріальний апарат з відповідної теми лекції, а також систематизовані стійкі знання слухачів про реагування поліцейських превентивної діяльності на факти безвісти зниклих дітей та подальший алгоритм дій щодо їх розшуку.

Міжтематичні зв'язки: Індивідуальна та загальна превентивна діяльність поліцейського щодо дітей: планування та впровадження заходів індивідуальної та загальної профілактики, в т.ч. в загальноосвітніх навчальних закладах.

План лекції

1. Організація заходів із встановлення місцезнаходження дитини, яка зникла безвісти.

2. Особливості взаємодії з іншими підрозділами поліції та громадськими формуваннями під час встановлення місцезнаходження зниклої дитини.

1. Організація заходів із встановлення місцезнаходження дитини, яка зникла безвісти

Організація заходів із встановлення місцезнаходження дитини, яка зникла безвісти передбачає:

- збирання даних про дитину та їх аналіз з метою встановлення причини самовільного залишення дитиною сім'ї, загальноосвітньої школи-інтернату, школи або училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання, притулку для дітей, центру соціально-психологічної реабілітації дітей;

- проведення першочергових практичних заходів щодо встановлення місцезнаходження зниклої безвісти дитини;

- залучення в установленому порядку до проведення розшукових заходів сил і засобів інших підрозділів поліції, у тому числі з використанням оперативно-технічних можливостей;

- інформування особового складу поліції про розшук безвісно зниклої дитини;

- інформування громадськості та засобів масової інформації про безвісне зникнення дитини.

Поліцейський (УПД) з метою встановлення причини самовільного залишення дитиною сім'ї, загальноосвітньої школи-інтернату, школи або училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання, центру соціально-психологічної реабілітації дітей, а також для збирання даних про зниклу безвісти дитину використовує:

- протоколи огляду за місцем проживання, навчання чи останнього місця перебування дитини;
- дані, що містяться в поясненнях і протоколах допитів;
- вилучену в процесі огляду слідову інформацію та біологічні об'єкти, записи з особистих щоденників, зошитів та записників дитини;
- результати моніторингу засобу стільникового зв'язку;
- результати моніторингу соціальних мереж Інтернет;
- бази даних оперативних обліків поліції;
- соціально-педагогічні характеристики за місцем проживання, навчання, роботи дитини.

Поліцейський (УПД) аналізує наступну інформацію:

- час, місце та обставини безвісного зникнення дитини;
- фізичний та психічний стан дитини на момент зникнення;
- індивідуальні особливості дитини, її уподобання, особливі прикмети зовнішності, одягу та речей, які були в дитини на час її зникнення;
- відомості про сім'ю дитини (склад сім'ї, освітній рівень, ставлення до релігії, особливості умов сімейного життя);
- взаємовідносини, що склалися в дитини в сім'ї, загальноосвітньому закладі, школі-інтернаті, дитячому будинку;
- відомості про близьких та інших родичів;
- коло знайомств, спілкування та дружні стосунки в соціальних мережах Інтернет, взаємовідносини в колективі;
- рельєф місцевості в районі зникнення, а також гідрометеорологічні умови в день зникнення.

Поліцейський (УПД) відразу після отримання повідомлення про дитину, яка зникла безвісти, розпочинає першочергові заходи щодо встановлення її місцезнаходження, які передбачають:

- отримання від батьків, законних представників фото зниклої дитини;
- установа об'єктивних обставин повідомлення про зникнення дитини;

- опитування батьків, законних представників, сусідів або інших осіб, що можуть висвітлити обставини зникнення дитини;
- установлення наявності мобільного телефону, номера та IMEI абонента;
- установлення контактів зниклої дитини в соціальних мережах Інтернет;
- складання опису зовнішніх ознак, особливих прикмет, речей та одягу з метою розроблення орієнтування;
- відпрацювання місцевості, де зникла дитина;
- складання схеми родинних, шкільних та позашкільних зв'язків розшукуваної дитини;
- ужиття заходів для виявлення можливих місць перебування дитини;
- заповнення та надсилання до підрозділів інформаційно-аналітичного забезпечення карток оперативного обліку з обов'язковим наданням фотозображення дитини в електронному вигляді.

Інформування громадськості, засобів масової інформації поліцейський здійснює шляхом:

- надання орієнтування (з фотокарткою) про безвісне зникнення дитини до центрів комунікації, розміщення орієнтування з фотокарткою дитини на стенді в відділках поліції.
- виготовлення розшукових плакатів „Увага розшук” та їх розміщення в місцях масового перебування людей.

Якщо упродовж 24 годин після подання заяви, повідомлення за фактом безвісного зникнення дитини за результатами першочергових заходів місцезнаходження дитини не встановлено, що свідчить про можливість вчинення стосовно неї кримінального правопорушення, поліцейський інформує керівника слідства про вказане для його попередньої кваліфікації, та вживає додаткових заходів щодо розшуку дитини.

Проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні за фактом безвісно зниклої дитини здійснюється винятково за дорученням слідчого, прокурора на підставі Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність” та Кримінального процесуального кодексу України.

При встановленні місцезнаходження дитини, яка перебувала в розшуку як безвісно зникла, ювенальні поліцейські (УПД) уживають заходів щодо передачі дитини батькам, законним представникам, а в разі їх відсутності – представникові органу опіки і піклування, або поміщення до притулків служби у справах дітей місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, про що інформують ініціатора розшуку.

Поліцейські з метою усунення причин та умов, які можуть спричинити зникнення дітей, вносять відповідні подання:

до органу опіки та піклування – у разі залишення дитиною сім'ї;
до управлінь (відділів) освіти та науки, молоді і спорту – у разі залишення дитиною загальноосвітньої школи-інтернату, школи або училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання.

2. Особливості взаємодії з іншими підрозділами поліції та громадськими формуваннями під час встановлення місцезнаходження зниклої дитини

1. Підрозділи ЮП взаємодіють з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ, органами державної влади й органами місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами, міжнародними та громадськими організаціями за напрямками:

- 1) профілактика правопорушень у дитячому середовищі, протидія домашньому насильству та дитячій бездоглядності;
- 2) забезпечення прав та інтересів дітей;
- 3) упровадження кращих міжнародних методик та практик роботи з дітьми, які перебувають у конфлікті із законом, та дітьми, які потерпіли внаслідок протиправних діянь, у тому числі реалізація спільних проектів щодо профілактики правопорушень серед дітей;
- 4) підвищення професійного рівня, набуття знань, вмінь і навичок шляхом участі в семінарах, тренінгах та інших практичних і теоретичних заходах.

Така взаємодія здійснюється на засадах партнерства і спрямована на задоволення потреб територіальних громад та виконання завдань, покладених на підрозділи ЮП.

2. Поліцейські підрозділів ЮП з питань, що входять до їх компетенції:

- 1) беруть участь у нарадах, конференціях, круглих столах;
- 2) висвітлюють (у тому числі й через засоби масової інформації) інформацію щодо стану злочинності в дитячому середовищі і заходи для його покращення, які вживаються поліцейськими, а також дають рекомендації батькам, законним представникам щодо запобігання вчиненню дітьми та стосовно них правопорушень, поширенню негативних явищ серед дітей;
- 3) організовують спільно з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ, заінтересованими органами державної влади, місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами, громадськими організаціями профілактичні заходи серед дітей.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексєєнко М. К. Комітет ООН із прав дитини на захисті дітей, що перебувають у конфлікті з законом України. *Відновне правосуддя в Україні*. 2011. № 1-2. С. 17-20.
2. Бандурка І. О. Захист дитинства в Україні: кримінально-правові та кримінологічні засади: монографія. Харків: Золота миля, 2017. 432 с.
3. Бардацька О. В. та ін. Розслідування торгівлі дітьми: навч.-практ. посіб. / за ред. І. М. Осика; Нац. акад. прокуратури України. Київ, 2011. 236 с.
4. Будзиньська А. Як опитувати дитину: Порадник для фахівців, які беруть участь в опитуванні малолітніх свідків та потерпілих. Українське видання. URL: https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/book_opytuvaty_dytuny.pdf
5. Дитинство під прицілом: права дитини в умовах збройного конфлікту на сході України: наукове видання / О.А.Біда, А.Б.Блага, О.А.Мартиненко, П.І.Пархоменко, М.Г.Статкевич, С.В.Тарабанова; за заг. ред. А.П.Бущенко. Українська Гельсінська спілка з прав людини. К., КИТ, 2016. 82 с.
6. Діти в Україні. Звіти ЮНІСЕФ про ситуацію в Україні. URL: <http://www.unicef.org/ukraine/ukr>.
7. Діти – жертви конфлікту на сході України: їх ризики, вразливість дітей, які є внутрішньо переміщеними особами: Методичний посібник з проведення тренінгу для державних службовців у соціальній сфері з надання послуг внутрішньо переміщеним особам. URL: https://lastrada.org.ua/ucp_mod_library_showcategory_31.html 177
8. Дручек О.М. Поняття адміністративно-правового забезпечення прав, свобод та інтересів дитини органами внутрішніх справ України. *Форум права*. 2013. № 2. С. 123-128.
9. Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання: навч. посібник / С. І. Яковенко, Н. Ю. Максимова, Л. І. Мороз, Л. А. Мороз. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2006. 260 с.
10. Збірник навчальних текстів курсу «Захист та забезпечення прав дітей та молоді груп ризику» / С. Буров, О. Гатіятулін, Р. Коваль, А. Кориневич, О. Лазаренко, П. Пархоменко, О. Темченко, Г. Янова. К.: ПП «Видавництво «Сучасний письменник», 2015. 52 с.
11. Ковальова О.В. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо попередження насильства в сім'ї: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук, 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Харків: ХНУВС, 2008. 21 с.

12. Корнієнко М.В. Особливості забезпечення і захисту прав дітей дільничним офіцером поліції. *Правовий часопис Донбасу*. № 3 (64). 2018. С. 100-107.

13. Кушнір К.Ю., Сукмановська Л.М. Спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». 2019. № 1. С.136-140.

14. Крестовська Н. М. Ювенальне право України: історико-теоретичне дослідження: монографія. О.: Фенікс, 2008. 332 с.

15. Лесько Н. В. Діяльність органів і служб у справах дітей щодо профілактики правопорушень : сучасне розуміння і нові підходи : монографія / Н. В. Лесько. Л. : Апріорі, 2013. 184 с.

16. Лесько Н. В. Державна політика України у сфері захисту дітей від насильства та інших протиправних дій: адміністративно-правові проблеми формування та реалізації : монографія. Київ : Видавництво «Людмила», 2017. 472 с.

17. Лесько Н. В. Напрями удосконалення державної політики захисту дітей від насильства. *Порівняльно-аналітичне право : електронне наукове видання*. 2018. № 2. С. 232–234.

18. Лесько Н. В. Історичні аспекти становлення проблеми насильства щодо дітей. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 1 (22). С. 117–120.

19. Методичний посібник для фахівців, які впроваджують корекційні програми для осіб, які вчинили насильство в сім'ї / Укладачі: Мустафаєв Г.Ю., Довгаль І.І. Київ, 2011. 192 с.

20. Міненкова Н. О., Печений О. П. Протидія викраденню дітей: Цивільно-правові аспекти. Міжнародне регулювання. Судова практика: посіб. для суддів Харків: Харків юрид., 2011. 132 с.

21. Підготовка працівників структурних підрозділів Національної поліції України у частині забезпечення та захисту прав дітей: навчально-методичний посібник. II-га частина (спеціалізована) [Андреєнкова В.Л., Бороздіна К.А., Заварова Н.В., Кіцул Ю.С. та ін]; за заг. ред. Пилипас Ю.В., Ковальнової О.В., Журавель Т.В. Київ. 2019. Всеукраїнського громадського центру «Волонтер». 392 с.

22. Повноваження об'єднаних громад із питань забезпечення та дотримання прав дитини: розуміння витоків функцій: Посібник. Під експертним керівництвом канд. політ. наук Л. Волинець. ГО «Український кризовий медіа-центр», Global Communities, USAID. URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/301/dity.pdf>